

Jaarverslag Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Inhoud

1. Achtergrond	3
2. Overzicht meldingen afgelopen vijf jaren	3
3. Samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit	4
4. Geanonimiseerde samenvattingen meldingen.....	5
4.1 Melding 8 september 2023	5
4.2 Melding 28 november 2023	6

1. Achtergrond

Met het oog op de opvolging van gepercipieerde inbreuken op de wetenschappelijke integriteit werd in 2010 aan de Universiteit Antwerpen de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) opgericht die op een transparante manier, met de nodige aandacht voor de privésfeer, gevallen van (mogelijke) inbreuken op de wetenschappelijke integriteit behandelt.

De CWI heeft een adviserende rol en legt haar rapporten voor aan het instellingsbestuur. Zij adviseert het universiteitsbestuur over algemene kwesties betreffende wetenschappelijke deontologie en ethiek en sensibiliseert de UAntwerpen onderzoekers inzake wetenschappelijke integriteit.

De Universiteit Antwerpen is tevens lid van de Vlaamse Commissie Wetenschappelijke Integriteit. De VCWI geeft een tweede advies over klachtendossiers inzake wetenschappelijke integriteit aan Vlaamse onderzoeksinstellingen. Als Vlaams breed platform voor wetenschappelijke integriteit kan ze ook algemene adviezen geven.

2. Overzicht meldingen afgelopen vijf jaren

Jaar van melding	FFP/OUP ¹	Aard	Conclusie	Formele opvolging	VCWI-advies	Opmerkingen
2020	OUP	Auteurskwestie	Geen inbreuk	Aanvulling dankwoord	nee	VCWI-advies aangevraagd door melder maar buiten geldige termijn

¹ FFP = falsificatie, fabricatie en plagiaat. OUP = Other Unacceptable Practices. Meer info: <https://allea.org/wp-content/uploads/2023/06/European-Code-of-Conduct-Revised-Edition-2023.pdf>

2020	OUP	Auteurskwestie	Inbreuk	Correctie desbetreffend artikel	nee	
2020	FFP	Plagiaat	NVT	/	/	Algemeen advies verleend aan hoofdredacteur tijdschrift waar klacht is binnengekomen.
2021	OUP	Niet aangeven belangenconflict	Geen inbreuk	/	ja	Vraag geformuleerd vanuit CWI naar institutionele COI richtlijnen.
2021	OUP	Onterechte claim vinding	Inbreuk	Correctie brochure	nee	VCWI-advies aangevraagd door melder maar niet verleend door VCWI
2022	/	/	/	/	/	/
2023	FFP	Plagiaat	Inbreuk	Herindiening doctoraat en volgen Mind the GAP opleiding	nee	
2023	OUP	Auteurskwestie + achterhouden informatie voor persoonlijk gewin	Geen inbreuk	/	ja	VCWI-advies aangevraagd door melder en dit lag in lijn met het CWI-advies
2023	OUP	Auteurskwestie	Geen inbreuk	Verzoek aan hogeschool om te zorgen voor minnelijke schikking	nee	Melding vanuit hogeschool binnen de AUHA
2024	OUP	Ongeoorloofd gebruik genAI en pseudowetenschappelijk schrijven	TBD	TBD	TBD	Procedure momenteel nog lopende

3. Samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Voorzitter: Prof. Erik Matthysen
Leden: Prof. Nathalie Cools
Prof. Ilse Loots
Prof. Nick Schryvers
Prof. Vincent Timmerman

Meldpunt:
Secretaris:

Prof. Kristof Van Assche
Prof. Heidi Vandebosch
Prof. Willem Lemmens
Marianne De Voecht (RIVA)

4. Geanonimiseerde samenvattingen meldingen

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de Universiteit Antwerpen bracht in het kalenderjaar 2024 twee formele adviezen uit. Hieronder kan een korte geanonimiseerde samenvatting worden teruggevonden van dit advies. Voor één melding uit 2024 is de procedure momenteel nog lopende.

4.1 Melding 8 september 2023 – Rapport 24 april 2024

Op 8 september 2023 werd een melding van een vermoedelijke inbreuk op de wetenschappelijke integriteit neergelegd bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit door een onbezoldigd BAP lid van de universiteit. De melding had betrekking op het vermeend ongeoorloofde auteurschap van een ZAP-lid van de instelling op drie publicaties van de melder alsook de perceptie van de melder dat dit ZAP-lid informatie achterhield over mogelijkheden tot financiering en de melder beperkte in diens rol bij het zoeken naar deze financiering voor het eigen onderzoek. De melder meende dat de betrokkene vanuit een machtspositie een auteurschap heeft afgedwongen op drie publicaties - ondanks het niet leveren van een substantiële bijdrage - in ruil voor het faciliteren van een postdoctorale positie, alsook een postdoctorale onderzoeker uit de eigen onderzoeksgroep heeft laten toevoegen op één van de publicaties als coauteur.

Na het analyseren van alle documentatie en de gesprekken met de melder en de betrokkene stelde de commissie vast dat er in deze casus geen bewijs was om te spreken van een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit.

Wat het auteurschap van de drie publicaties betreft waarop zowel de melder als de betrokkene als coauteur stonden vermeld, meende de commissie dat er op basis van de verschaft informatie niet kon worden vastgesteld dat niet alle coauteurs finaal akkoord gingen met de voorgestelde lijst van auteurs en de auteursposities. Bijkomend heeft de betrokkene kunnen aantonen een minimale schriftelijke inbreng te hebben geleverd in de totstandkoming van de drie publicaties, zij het voor de eerste publicatie meer dan voor de twee daaropvolgende. Deze bouwden verder op de eerste publicatie. De commissie meende dat naar de huidige universitaire richtlijnen inzake auteurschap (Bestuurscollege 24 januari 2023) waarnaar de melder in diens recht van antwoord heeft verwezen, de auteursbijdragen geleverd door de betrokkene en de Antwerpse postdoctorale onderzoeker eerder beperkt zijn geweest. Het is echter niet zo dat de momenteel formeel geldende richtlijnen retroactief kunnen worden toegepast.

De melder heeft deze auteurschappen ook niet in vraag gesteld op het moment van aanstelling of tijdens het afwerken van de publicaties, maar zag deze zelf als een strategische overeenkomst die externe financiering aan de Universiteit Antwerpen zou kunnen opleveren.

Wat betreft de manier waarop de betrokkene begeleiding heeft geboden aan de melder in functie van het bekomen van externe fondsen, heeft de commissie vastgesteld dat er potentieel een verschil in verwachtingen was inzake de graad van begeleiding tussen melder en betrokkene. De commissie kon echter niet objectief vaststellen dat er informatie bewust werd achtergehouden inzake de modaliteiten

voor financiering. Beide partijen werden op hetzelfde moment door de centrale diensten op de hoogte gesteld van geldende beperkingen inzake de modaliteiten voor promotorschap, zij het dat de mail in het Nederlands was opgesteld (*de melder spreekt deze taal niet nvdr*). Er was ook geen sprake van persoonlijk gewin voor de betrokkene. Het was volgens de commissie een spijtige samenloop van omstandigheden dat de beperkingen inzake promotorschap zo laat aan het licht zijn gekomen.

In de verdere opvolging van het dossier door het Instellingsbestuur waren volgende algemene aandachtspunten van belang:

- De commissie heeft vastgesteld dat de melder bepaalde resultaatsverwachtingen heeft gehad inzake begeleiding en faciliteiten die mogelijks niet in verhouding stonden tot het onbezoldigde BAP-statuut. De melder leek zich ook niet steeds bewust van de interne procedures en regelgeving (rond onder meer het BAP-statuut, de opname van publicaties in de institutionele repository en de conventies van de Antigoon-databank). De commissie achtte het belangrijk dat de instelling zou bekijken uit welke profielen de heterogene categorie van onbezoldigd BAP is opgemaakt en welke specifieke profielen hierbij meer achtergrondinformatie behoeven bij de start, zowel over de modaliteiten van het statuut als de werking van de universiteit.
- Het was volgens de commissie belangrijk dat er vanuit de instelling actie zou worden ondernomen om de verstandhouding tussen melder en betrokkene in de mate van het mogelijke te herstellen, met oog voor het verschil in verwachtingen dat zich bij beide partijen heeft voortgedaan. De commissie dacht hierbij aan een exitgesprek in bijzijn van een neutrale partij, bij voorkeur van het Departement Personeel & Organisatie.
- Het was volgens de commissie aangewezen dat binnen de onderzoeksgemeenschap en het beleid het debat rond de modaliteiten van promotorschap zal worden gevoerd naar de toekomst toe om te vermijden dat junior onderzoekers hun inspanningen inzake het aanvragen van onderzoeksfinanciering niet gehonoreerd zien op hun academisch trackrecord.

Op basis van het advies van de CWI heeft RIVA contact opgenomen met het Departement Personeel & Organisatie en hen de algemene aandachtspunten inzake onbezoldigd BAP voorgelegd. In het kader hiervan wordt in de aanstellingsbrief voor onbezoldigde medewerkers nu expliciet verwezen naar het reglement onbezoldigden, waarin de rechten en plichten helderder zijn omschreven. Op termijn zal deze informatie ook worden toegevoegd aan de bevestigingsmail naar de aanvrager en supervisor. Dit wordt meegenomen in de evaluatie van het project rond de automatisering van de workflow voor onbezoldigde medewerkers. Wat het exitgesprek betreft, heeft DPO noch van de melder noch van de betrokkene de vraag gekregen om dit te faciliteren. Het debat omtrent de modaliteiten voor promotorschap werd gelet op de wissel in het beleidsteam van de Universiteit Antwerpen tot op heden nog niet gevoerd, maar zal in een latere fase nog worden opgenomen.

4.2 Melding 28 november 2023 – Rapport 18 januari 2024

Op 28 november 2023 werd een melding van een vermoedelijke inbreuk op de wetenschappelijke integriteit neergelegd bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit door een hogeschool binnen de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA). In het geval dat een melding betrekking heeft op een onderzoeker van een van de hogescholen binnen de AUHA, voorziet de procedure dat de hogeschool in kwestie een vraag voor advies kan richten tot de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de Universiteit Antwerpen ter behandeling van de casus. Deze mogelijkheid wordt wel enkel voorzien indien de hogeschool zelf niet over een commissie wetenschappelijke integriteit beschikt. Bij dit type van adviesverlening vaardigt de betrokken hogeschool een tijdelijk lid af voor de commissie dat

de vergaderingen bijwoont. Specifiek voor deze casus werd een jurist van de betrokken hogeschool afgevaardigd.

De melding had betrekking op een vermeend ghost authorship van een onderzoeker voorheen verbonden aan de hogeschool in kwestie. De melder meende als coauteur te kunnen worden beschouwd van materialen die werden gepubliceerd op basis van een project waarin de melder als onderzoeker betrokken was. In het gepubliceerde boek werd de melder nergens als auteur vermeld. De melder meende dat diens bijdrage werd geminimaliseerd tot een paragraaf in het dankwoord van het boek en dat de eigen bijdrage aan het onderzoek en aan de ontwikkeling van de materialen onzichtbaar werd gemaakt in alle online communicatie rond het onderzoek.

Na het analyseren van alle documentatie en de gesprekken met de melder, de betrokkene en getuige heeft de commissie vastgesteld dat er in deze casus geen bewijs was om te spreken van een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit. De betrokkene heeft zich bij het baseren van diens beslissing inzake het auteurschap van het boek juridisch laten adviseren inzake het auteurschap. Hoewel de commissie een bredere visie op het concept auteurschap hanteert dan de betrokkene, impliceert dit niet dat de betrokkene niet naar het beste van diens vermogen een inschatting heeft gemaakt en hierop is verdergegaan. De betrokkene heeft zich tijdens haar interactie met de commissie ook bereid getoond te willen komen tot een minnelijke schikking.

Wat betref de vraag over het ontstaan en de tijdslijn van het project waarin de melder als onderzoeker betrokken was, evenals het auteurschap van de materialen die tijdens dit onderzoek zijn ontwikkeld, werd door de commissie vastgesteld dat er essentiële toevoegingen aan het onderzoek werden geleverd door de melder die op het moment van de CWI-procedure enkel werden erkend in een dankwoord. Het leek de commissie echter haalbaar om in deze casus alsnog te komen tot een compromis. Beide partijen toonden zich hiertoe doorheen de procedure bereid. De commissie adviseerde hierbij wel dat eventuele bemiddelingsgesprekken zouden worden aangestuurd en bijgewoond door een neutrale partij met kennis van de internationale richtlijnen inzake auteurschap alsook auteursrecht. Ongeacht het finale compromis, deed de commissie de aanbeveling om de melder minimaal te vermelden als auteur bij hoofdstukken of concepten mee uitgewerkt door de melder doorheen het boek.

Wat betref de vraag over de onzichtbaarheid van (de bijdragen van) een onderzoeker die eerder actief was binnen de onderzoeksgroep van de betrokken hogeschool, stelde de commissie vast dat zowel de betrokkene als de getuige hebben geuid dat bij voorstellingen van het boek de melder steeds voor diens geleverde bijdragen werd bedankt. In functie van de conclusie geformuleerd met betrekking tot de vraag inzake auteurschap achtte de commissie het noodzakelijk dat bij elke online weergave van de concepten mede ontwikkeld door de melder steeds ook diens naam zou worden opgenomen. De commissie adviseerde tevens om de zichtbaarheid van de melder als voormalig onderzoeker aan de betrokken hogeschool te herstellen.

In de verdere opvolging van het dossier door het Instellingsbestuur van de betrokken hogeschool waren volgende algemene aandachtspunten van belang:

- De commissie heeft vastgesteld dat zowel de melder als de betrokkene baat hadden gehad van duidelijkere institutionele richtlijnen omtrent auteurschap. Bijkomend had de betrokken onderzoeksgroep meer ondersteuning kunnen bieden in het voeren van dergelijke gesprekken. Naar de toekomst toe worden er idealiter door de betrokken hogeschool institutionele richtlijnen inzake auteurschap uitgewerkt en wordt het voeren van gesprekken inzake auteurschap bij de start en afronding van een samenwerking als best practice uitgerold.

- Het was volgens de commissie belangrijk dat er vanuit de instelling actie wordt ondernomen om de verstandhouding tussen melder en betrokkene in de mate van het mogelijke te herstellen. De commissie dacht hierbij aan een bemiddelingsgesprek aangestuurd en bijgewoond door een neutrale partij. Idealiter kon op die manier tot een minnelijke schikking worden gekomen in onderling overleg zonder de zaak door een rechtbank te laten beslechten.

Op basis van het advies van de CWI werden het rapport en de aanbevelingen aan het bestuur van de betrokken hogeschool bezorgd. De melder heeft de CWI in tussentijd laten weten dat er een minnelijke schikking werd bekomen over het auteurschap tussen de melder en de betrokkene.